

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan 10.3.2016 lähettämä kutsu saapua eduskuntaan kuultavaksi 17.3.2016

Lausunto 17.3.2016 pidettävään kuulemistilaisuuteen

Poliisin rooli säilyisi uuden tupakkalain valvonnassa pääosin ennallaan.

Poliisille säädettäisiin valvontavelvoite (9 § 4 mom.) valvoa tupakointikieltojen ja -rajoitusten noudattamista yleisissä tilaisuuksissa, jotka määriteltäisiin 2 §:ssä. On syytä huomioida, että poliisi valvoo muutoinkin yleisiä tilaisuuksia kokoontumislain nojalla.

Esitutkintalain (805/2011) 3 luvun 3 §:n mukaisesti poliisi suorittaa esitutkinnan, kun on syytä epäillä rikoksen tapahtuneen. Poliisille kuuluisi edelleen yhtenä esitutkintaviranomaisena tupakkalain säännösten rikkomiseen liittyvä esitutkinta.

Poliisilain (872/2011) 1 luvun 1 §:ssä säädetään poliisin tehtävästä. Poliisin tehtävänä on oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisien järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Poliisin suorittamaa valvontaa ja esitutkinnan suorittamisen tarpeellisuutta arvioitaessa on syytä huomioida poliisilain 1 luvun 6 §, olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen, ja esitutkintalain 3 luvun 9 §, esitutkinnan toimittamatta jättäminen ja lopettaminen. Poliisi joutuu nykyään priorisoimaan tehtäviään ja esitutkintatoimenpiteitään tärkeysjärjestykseen ja on myös tilanteita, jolloin tehtävien suorittamatta jättämistä ja suorittamistapaa joudutaan arvioimaan. Tämä asettaa omat haasteensa tupakkalain noudattamisen valvonnalle ja esitutkintatoimenpiteille.

Asuntoyhteisöjen mahdollisuus hakea kunnalta tupakointikieltoa (79 §) saattaisi ainakin alkuvaiheessa lisätä kansalaisten yhteydenottoja poliisiin etenkin viikonloppuisin sekä ilta- ja yöaikaan, vaikka yhteydenottoa koskevan asian selvittely ei lähtökohtaisesti olisikaan poliisiasia.

Poliisilta on pyydetty virka-apua tupakkalain perusteella varsin vähän, eikä tähän olisi kaiketi uudenkaan lain aikana odotettavissa merkittävää muutosta.

Lakiesityksen 118 §:ssä kielletäisiin tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden hallussapito alle 18-vuotiailta, mutta hallussapitokiellon rikkomista ei ehdoteta edelleenkään rangaistavaksi teoksi. Lakiesityksessä ei ole myöskään mainintaa siitä, voiko poliisi ottaa alle 18-vuotiailta pois (takavarikoida) kielletyt tupakkatuotteet tai nikotiininesteet ja hävittää tai hävityttää ne pidättämiseen oikeutetun viranomaisen päätöksellä. Poliisitoiminnan kannalta lainkohta on epätyydyttävä - olisi tarpeen täsmentää, miten valvontaviranomaisen tulisi toimia tilanteessa, kun alle 18 -vuotiaalla on hallussaan kiellettyjä tupakkatuotteita ja nikotiininesteitä.

Lakiesityksen 118 §:ään tulisi saada muutos niin, että poliisille annetaan oikeus takavarikoida tupakkatuotteet ja nikotiininesteet alle 18 -vuotiaalta. Takavarikointimenettely edellyttäisi luonnollisestikin rangaistavuuden ja rikosprosessisäädösten huomioimista. Edelleen 119 §:ään tulisi lisätä 2 momentti, missä pidättämiseen oikeutetulle virkamiehelle annettaisiin oikeus todisteellisesti hävittää tai hävityttää tupakkatuotteet ja nikotiininesteet alle 18 -vuotiaalta.

Lopuksi on syytä huomioida, että lakiesityksen 113 § 1 momentissa on kirjaus "järjestysmies"; nykyinen nimike on järjestyksenvälvoijista annetun lain mukaan "järjestyksenvälvoja".